

Administracinė byla Nr. eA-429-556/2024
 Teisminio proceso Nr. 3-61-3-00507-2023-2
 Procesinio sprendimo kategorijos: 1.2.2; 9.2.; 52.1.9
 (S)

[rašyta į Teisingumo Teismo registrą	
Nr.	1281256
Liuksemburgas, 2024 -01- 29	Pagal Teismo kanclerio įgaliojimą
Faks. / el. paštas:	Miroslav Aleksejev
Gauta: 26/01/2024	Skryžiaus vadovas

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

NUTARTIS

2024 m. sausio 24 d.
 Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinė teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Ramūno Gadliausko, Ričardo Piličiausko, Arūno Sutkevičiaus (pranešėjas), Veslavos Ruskan ir Skirgailės Žalimienės (kolegijos pirmininkė),

teismo posėdyje apeliacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo K. L. apeliacinį skundą dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2023 m. kovo 30 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjo K. L. skundą atsakovui Migracijos departamentui prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos dėl sprendimo panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Išplėstinė teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

1.

1. Byloje nagrinėjamas ginčas tarp pareiškėjo K. L. (toliau – ir pareiškėjas) ir atsakovo Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – ir atsakovas, Departamentas) kilo dėl atsakovo 2023 m. sausio 16 d. sprendimo Nr. 23S4762 (toliau – ir Sprendimas) dalies, kuria buvo nuspręsta nesuteikti pareiškėjui K. L. prieglobsčio Lietuvos Respublikoje, teisėtumo ir pagrįstumo.

Teisinis pagrindas. Tarptautinė teisė

2. 1951 m. liepos 28 d. Ženevoje pasirašyta Konvencija dėl pabėgėlių statuso (Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys, 189 tomas, p. 150, Nr. 2545 (1954 m.)) (toliau – ir Ženevos konvencija) įsigaliojo 1954 m. balandžio 22 d. Ji buvo papildyta 1967 m. sausio 31 d. Niujorke priimtu Protokolu dėl pabėgėlių statuso, kuris įsigaliojo 1967 m. spalio 4 d. (toliau – ir Protokolas).

3. Ženevos konvencijos preambulėje nurodyta, kad Jungtinių Tautų Organizacijos pabėgėlių reikalų vyriausiajam komisarui (toliau – ir JTVPK) patikėta pareiga stebėti, kaip vykdomos tarptautinės konvencijos dėl pabėgėlių apsaugos, ir kad valstybės narės įsipareigoja bendradarbiauti su JTVPK įgyvendinant jo funkcijas, ypač siekiant palengvinti šių teisės aktų nuostatų taikymo priežiūros uždavinio įgyvendinimą.

4. Ženevos konvencijos 1 straipsnio F skirsnio b punktas nustato, kad šios konvencijos nuostatos netaikomos visiems tiems asmenims, dėl kurių yra rimtų priežasčių manyti, kad jie padarė sunkų nepolitinį nusikaltimą už juos priėmusios šalies ribų tada, kai dar nebuvo įsileisti į šią šalį kaip pabėgėliai.

5. Pagal Ženevos konvencijos 33 straipsnio 1 dalį nė viena Susitariančioji valstybė jokių būdu neišsiunčia ir negrąžina pabėgėlio į šalį, kur jo gyvybei ar laisvei grėstų pavojus dėl rasės, religijos, pilietybės, priklausymo tam tikrai socialinei grupei ar dėl politinių pažiūrų.

Teisinis pagrindas. Sąjungos teisė

6. 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų (toliau – ir Direktyva 2011/95/ES) preambulės 4 konstatuojamoji dalis nustato, kad Ženevos konvencija ir protokolai yra tarptautinio teisinio pabėgėlių apsaugos režimo kertinis akmuo.

7. Direktyvos 2011/95/ES preambulės 16 konstatuojamoji dalis įtvirtina, kad šia direktyva gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, pripažintų visų pirma Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje. Šia direktyva visų pirma siekiama užtikrinti visišką pagarbą žmogaus orumui ir prieglobsčio prašytojų bei juos lydinių šeimos narių teisę į prieglobstį, taip pat skatinti taikyti tos Chartijos 1, 7, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 ir 35 straipsnius, todėl direktyva turėtų būti atitinkamai įgyvendinama.

8. Pagal Direktyvos 2011/95/ES 12 straipsnio 2 dalies b punktą trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės pabėgėlio statusas nesuteikiamas, jei yra rimtų priežasčių manyti, kad jis padarė sunkų nepolitinį nusikaltimą ne prieglobsčio šalyje prieš pripažįstant jį pabėgėliu, t. y. prieš išduodant leidimą gyventi, grindžiamą pabėgėlio statuso suteikimu; sunkiais nepolitiniais nusikaltimais gali būti laikomi ypač žiaurūs veiksmai, net jei jie įvykdyti tariamai politiniu tikslu.

9. Direktyvos 2011/95/ES 21 straipsnio 1 dalis nustato, kad valstybės narės laikosi negrąžinimo principo pagal tarptautinius įsipareigojimus.

10. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 18 straipsnyje nurodyta, kad teisė į prieglobstį garantuojama pagal 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvenciją ir 1967 m. sausio 31 d. Protokolą dėl pabėgėlių statuso bei Europos Sąjungos sutartį ir Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo.

Teisinis pagrindas. Nacionalinė teisė

11. Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ (toliau – ir Įstatymas) 86 straipsnio 1 dalis įtvirtina, kad „pabėgėlio statusas suteikiamas prieglobsčio prašytojui, kuris dėl visiškai pagrįstos baimės būti persekiojamas dėl rasės, religijos, tautybės, priklausymo tam tikrai socialinei grupei ar dėl politinių įsitikinimų yra už valstybės, kurios pilietis jis yra, ribų ir negali ar bijo naudotis tos valstybės apsauga arba neturi atitinkamos užsienio valstybės pilietybės, yra už valstybės, kurioje buvo jo nuolatinė gyvenamoji vieta, ribų ir dėl išvardytų priežasčių negali ar bijo į ją grįžti, jeigu nėra priežasčių, nustatytų šio Įstatymo 88 straipsnio 1, 2 dalyse“.

12. Įstatymo 88 straipsnio 2 dalies 3 punktą nustato, kad „prieglobsčio prašytojui, atitinkančiam šio Įstatymo 86 straipsnio 1 dalyje nustatytus kriterijus, nesuteikiamas pabėgėlio statusas, jeigu yra rimtas pagrindas manyti, kad iki atvykimo į Lietuvos Respubliką jis padarė sunkų nepolitinį nusikaltimą (sunkiais nepolitiniais nusikaltimais gali būti laikomi ir tariamai politiniu tikslu įvykdyti ypač žiaurūs veiksmai) arba yra pripažintas kaltu dėl veiksmų, prieštaraujančių Jungtinių Tautų Organizacijos tikslams ir principams, arba kurstė ar kitaip dalyvavo darant tokį nusikaltimą ar tokius veiksmus“.

13. Įstatymo 40 straipsnio 1 dalies 8 punktą nustato, kad leidimas laikinai gyventi gali būti išduodamas ar keičiamas užsieniečiui, be kita ko, jeigu užsieniečio negalima grąžinti į užsienio valstybę, arba išsiųsti iš Lietuvos Respublikos šio Įstatymo 130 straipsnio 1, 2, 4 dalyse nurodytais atvejais.

14. Įstatymo 130 straipsnio 1 dalis nustato draudimą išsiųsti arba grąžinti užsienietį į valstybę, kurioje jo gyvybei ar laisvei gresia pavojus arba jis gali būti persekiojamas dėl rasės, religijos, tautybės, priklausymo tam tikrai socialinei grupei ar dėl politinių įsitikinimų, arba į valstybę, iš kurios jis gali būti vėliau nusiųstas į tokią valstybę.

15. Pagal Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2016 m. vasario 24 d. įsakymu Nr. 1V-131 (bylai aktuali redakcija, su paskutiniais pakeitimais, atliktais 2022 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. 1V-819) patvirtinto Prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašo 92.2.2. papunktį įgaliotas Migracijos departamento valstybės tarnautojas, nagrinėjantis prašymą suteikti prieglobstį iš esmės, privalo patikrinti duomenis apie prieglobsčio prašytoją Įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų registre – ar prieglobsčio prašytojas (vyresnis nei 14 metų) įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu nėra pripažintas kaltu dėl sunkaus ar labai sunkaus nusikaltimo padarymo ar bendrininkavimo darant tokį nusikaltimą.

Reikšmingos faktinės aplinkybės

16. Nagrinėjamoje administracinėje nustatyta, kad neteisėtai kirtęs Lietuvos ir Baltarusijos sieną, pareiškėjas 2022 m. vasario 17 d. pateikė prašymą Departamentui dėl prieglobsčio suteikimo ir leidimo laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje.

17. Pareiškėjo teigimu, (*duomenys neskelbtini*) valdžia jį 3 kartus nepagrįstai nuteisė, o to tikroji priežastis buvo jo aktyvi (*duomenys neskelbtini*) opozicinė veikla (*duomenys neskelbtini*). Pareiškėjas nurodė pabėgęs iš (*duomenys neskelbtini*), kadangi tos šalies teisėsaugos pareigūnai ėmė vykdyti (*duomenys neskelbtini*) apklausas, o tai pareiškėjas interpretavo, kaip kompetentingų valdžios institucijų siekj jo atžvilgiu sufabrikuoti dar vieną baudžiamąją bylą. Pareiškėjo teigimu, (*duomenys neskelbtini*) valdžia jį persekioja dėl dviejų priežasčių – politinės informacijos skleidimo ir mitingų organizavimo.

18. Atlikęs tyrimą Departamentas nustatė galimą pareiškėjo persekiojimo priežastį – viešą (*duomenys neskelbtini*) valdžios kritiką (*duomenys neskelbtini*). Pagal surinktą kilmės valstybės informaciją (*duomenys neskelbtini*) vyksta itin aktyvus persekiojimas asmenų, kurie nepritaria (*duomenys neskelbtini*). Atitinkamai Departamentas pažymėjo, kad nors pareiškėjo įrašai socialinėse medijose nebuvo populiarūs, tačiau pareiškėjo vardas ir pavardė buvo rasti (*duomenys neskelbtini*) valdžios paskelbtame (*duomenys neskelbtini*) sąraše, taip pat įvairiuose (*duomenys neskelbtini*) žiniasklaidos straipsniuose. Tokiomis aplinkybėmis, Departamento vertinimu, labai tikėtina, kad pareiškėjas kilmės valstybėje būtų suimtas, o po suėmimo, tikėtina, būtų patikrintas jo socialinių medijų turinys. Tai Departamentui leido daryti išvadą, kad beveik neabejotina pareiškėjui gresiančio baudžiamojo persekiojimo už minėto turinio informacijos viešinimą tikimybė, todėl jam gali būti suteiktas pabėgėlio statusas Lietuvos Respublikoje.

19. (*duomenys neskelbtini*).

20. Įvertinęs pareiškėjo baudžiamųjų bylų turinį, aplinkybes, pasekmes, bausmės dydį Departamentas konstatavo, kad pareiškėjui pateikti kaltinimai (*duomenys neskelbtini*) yra pagrįsti, kad jis veikė (*duomenys neskelbtini*). Kitaip tariant, Departamento vertinimu, pareiškėjas vykdė veiksmus, kurie atitinka „sunkaus nepolitinio nusikaltimo“ apibrėžimą, todėl, vadovaujantis Įstatymo 88 straipsnio 2 dalies 3 punktu, pabėgėlio statusas jam negali būti suteiktas.

21. Konstatavęs, kad pareiškėjui negali būti suteikta tarptautinė apsauga dėl Įstatymo 88 straipsnyje numatytų pagrindų, tačiau remdamasis Įstatymo 130 straipsnio 1 dalimi, Departamentas sprendė, kad yra draudžiama išsiųsti pareiškėją į jo kilmės valstybę, kadangi (*duomenys neskelbtini*) jis gali būti persekiojamas dėl jo politinių įsitikinimų. Atitinkamai, remdamasis Įstatymo 40 straipsnio 1 dalies 8 punktu, Departamentas išdavė pareiškėjui leidimą laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje.

22. Nesutikdamas su Sprendimo dalimi, kuria jam nebuvo suteiktas prieglobstis Lietuvos Respublikoje, pareiškėjas su skundu kreipėsi į teismą. Vilniaus apygardos administracinis teismas 2023 m. kovo 30 d. sprendimu pareiškėjo skundą atmetė kaip nepagrįstą. Šį sprendimą pareiškėjas apskundė Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui.

Išplėstinė teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

II.

23. Byloje kyla klausimai dėl 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų 12 straipsnio 2 dalies b punkto, siejamo kartu su ES pagrindinių teisių chartijos 18 straipsniu, aiškinimo. Todėl yra reikalinga kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą (Administracinių bylų teisenos įstatymo 4 straipsnio 3 dalis).

24. Pareiškėjas pabrėžia, kad jis jau atliko bausmę už nusikaltimą, dėl kurio padarymo Departamentas atsisakė suteikti pabėgėlio statusą. Remdamasis JTVPK publikuotais šaltiniais, pareiškėjas teigia, jog tokiose situacijose pabėgėlio statuso netaikymo nuostata nebetaikoma. Atitinkamai, pareiškėjas prašo kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą dėl Direktyvos 2011/95/ES 12 straipsnio 2 dalies b punkto išaiškinimo.

25. Atsakovas nurodo, kad Lietuvos įstatymų leidėjas nėra pateikęs sunkaus nepolitinio nusikaltimo sąvokos. Tokia definicija taip pat aiškiai neatskleista ir Direktyvoje 2011/95/ES. Taigi, pareiškėjo atveju

buvo naudojamas Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros praktinis vadovas „Dėl prieglobsčio nesuteikimo už sunkius (nepolitinius) nusikaltimus“¹ (toliau – ir Praktinis vadovas dėl sunkių nepolitinių nusikaltimų), kuriame išdėstytas sunkių nepolitinių nusikaltimų apibrėžimas ir pateiktos vertinimo gairės. Vadovaudamasis minėtame vadove nustatytais kriterijais, Departamentas išnagrinėjo pareiškėjo įvykdytus nusikaltimus ir nustatė, kad [vienas jų] atitinka „sunkaus nepolitinio nusikaltimo“ apibrėžimą.

26. Atsakovo teigimu, nagrinėjamu klausimu iki šiol yra stokojama teisminės jurisprudencijos ir Europos Sąjungos valstybės nevieningai apibrėžia ar vertina bausmės atlikimo įtaką sprendimui nesuteikti prieglobsčio sunkių nepolitinių nusikaltimų atveju. ESPA Praktiniame vadove dėl sunkių nepolitinių nusikaltimų nėra pasisakoma dėl atvejų, kai asmuo yra atlikęs bausmę, vertinimo. Tačiau Europos prieglobsčio paramos biuro praktinėse gairėse „EASO praktinės gairės. Prieglobsčio nesuteikimas“ aiškinama, kad „priklausomai nuo nacionalinės praktikos, prašymus nagrinėjantis pareigūnas galėtų įvertinti tai, ar prieglobsčio prašytojas jau atliko pakankamą bausmę už veiksma (-us), dėl kurio (-ų) negali būti suteikiamas prieglobstis, atsižvelgdamas į šiuos veiksniai: atliktos bausmės trukmę, palyginti su pagrįsta trukme, taikytina pagal ES standartus; asmens elgesį po jo dalyvavimo atliekant veiksma (-us), įskaitant jo elgesį kalėjime; ar prašytojas pareiškė, kad gailisi, atlygino padarytą žalą ir (arba) prisiėmė atsakomybę už veiksma (-us)“². Atsakovas pabrėžia minėtų gairių lingvistinės formuluotės suponuojamą prašymus nagrinėjančio pareigūno atitinkamą vertinimo diskreciją.

27. Pagal Direktyvos 2011/95/ES 2 straipsnio d punktą pabėgėlis– trečiosios šalies pilietis, kuris dėl visiškai pagrįstos persekiojimo dėl rasės, religijos, tautybės, politinių pažiūrų ar priklausymo prie tam tikros socialinės grupės baimės yra už šalies, kurios pilietis jis yra, ribų ir negali arba dėl tokios baimės nepageidauja naudotis tos šalies apsauga, arba asmuo be pilietybės, kuris dėl minėtų priežasčių būdamas už šalies, kurioje yra jo ankstesnė įprastinė gyvenamoji vieta, ribų negali ar dėl tokios baimės nepageidauja į ją grįžti ir kuriam netaikomas 12 straipsnis.

28. Direktyvos 2011/95/ES 12 straipsnio 2 dalyje arba Ženevos konvencijos 1 straipsnio F skirsnyje nurodyti nusikaltimai ir veiksmai laikomi rimtai pažeidžiančiais pagrindines vertybes, pvz., pagarbą žmogaus orumui ir žmogaus teisėms, kuriomis, kaip nurodyta Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje, yra grindžiama Europos Sąjunga, taip pat taiką, kurią skatinti būtent ir yra ES tikslas pagal Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnį (2018 m. gegužės 2 d. Teisingumo Teismo didžioji kolegija sprendimo *K. prieš Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie ir H. F. prieš Belgische Staat*, sujungtose bylose C-331/16 ir C-366/16, EU:C:2018:296, 46 p.).

29. Direktyvos 2011/95/ES 12 straipsnio 2 dalies b punkte nustatyta, kad trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės pabėgėlio statusas nesuteikiamas, jei yra rimtų priežasčių manyti, kad jis padarė sunkių nepolitinių nusikaltimų ne prieglobsčio šalyje prieš pripažįstant jį pabėgėliu, t. y. prieš išduodant leidimą gyventi, grindžiamą pabėgėlio statuso suteikimu; sunkiais nepolitinių nusikaltimais gali būti laikomi ypač žiaurūs veiksmai, net jei jie įvykdyti tariamai politiniu tikslu.

30. Teisingumo Teismo didžiosios kolegijos sprendimas *Bundesrepublik Deutschland prieš B ir D*, sujungtose bylose C-57/09 ir C-101/09 atskleidžia, kad pabėgėlio statuso nesuteikimas dėl vieno iš Direktyvos 2011/95/ES 12 straipsnio 2 dalies b punkte nurodytų pagrindų yra siejamas su įvykdytų aktų sunkumu, kuris turi būti tokio laipsnio, kad atitinkamas asmuo negalėtų teisėtai remtis direktyvos 2 straipsnio d punkte nurodyto pabėgėlio statuso teikiama apsauga. Atitinkamai, kompetentinga valdžios institucija turi pareigą įvertinti įvykdytų aktų sunkumą ir suinteresuotojo asmens asmeninę atsakomybę. Tuo tikslu atsižvelgtina į visas tokius aktus ir asmens situaciją apibūdinančias aplinkybes. Kai toks vertinimas lemia išvadą, kad turi būti taikoma Direktyvos 2011/95/ES 12 straipsnio 2 dalis, neprivaloma atlikti proporcingumo patikrinimo (2010 m. lapkričio 9 d. Teisingumo Teismo didžiosios kolegijos sprendimas *Bundesrepublik Deutschland prieš B ir D*, sujungtose bylose C-57/09 ir C-101/09, EU:C:2010:661, 108–109 p.).

31. Teisingumo Teismo sprendimas *Ahmed*, išplėstinės teisėjų kolegijos manymu, *mutatis mutandis* aktualus ir dėl Direktyvos 2011/95/ES 12 straipsnio 2 dalies b punkte nurodyto pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindo aiškinimo. Šiame sprendime nagrinėdamas Direktyvos 2011/95/ES 17 straipsnio

¹ Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros praktinis vadovas „Dėl prieglobsčio nesuteikimo už sunkius (nepolitinius) nusikaltimus: <https://cuaa.europa.eu/publications/practical-guide-exclusion-serious-non-political-crimes>

² Europos prieglobsčio paramos biuro praktinės gairės „EASO praktinės gairės. Prieglobsčio nesuteikimas“, p. 35, <https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/2022-05/EASO-Practical-Guide%20-Exclusion-IT.PDF>

1 dalies b punkte įtvirtintą papildomos apsaugos nesuteikimo pagrindą, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad nors pagal atitinkamos valstybės nareis baudžiamąją teisę skirtinos bausmės kriterijus yra ypač svarbus siekiant įvertinti nusikaltimo, pateisinančio papildomos apsaugos statuso nesuteikimą pagal minėtą Direktyvos 2011/95/ES 17 straipsnio normą, sunkumą, atitinkamos valstybės narės kompetentinga institucija šioje nuostatoje įtvirtintą nesuteikimo pagrindą gali taikyti tik kai ji kiekvienu atskiru atveju įvertina jai žinomas konkrečias faktines aplinkybes, kad nustatytų, ar yra pagrįstų priežasčių manyti, jog atitinkamo asmens, kuris tenkina kitus pabėgėlio statuso suteikimo kriterijus, veiksmai atitinka šį nesuteikimo pagrindą. Šį aiškinimą, pasak Teisingumo Teismo, pagrindžia 2016 m. sausio mėn. Europos prieglobsčio paramos biuro (EASO) ataskaita „Netaikymas. Kvalifikavimo direktyvos (2011/95/ES) 12 ir 17 straipsniai“, kurios 3.2.2 punkte, susijusiame su Direktyvos 2011/95/ES 17 straipsnio 1 dalies b punktu, rekomenduojama, kad nusikaltimo sunkumas, dėl kurio asmeniui gali būti atsisakyta suteikti papildomą apsaugą, būtų vertinamas remiantis įvairiais kriterijais, kaip antai, pirmiausia, nagrinėjamos veikos pobūdžiu, padaryta žala, procedūros, kuria pradedamas persekiojimas, forma, skirtinos bausmės pobūdžiu, ir atsižvelgiant į klausimą, ar daugumos jurisdikcijų nagrinėjama veika taip pat laikoma sunkiu nusikaltimu. Teisingumo Teismas taip pat pažymėjo, kad panašios rekomendacijos pateikiamos ir Procedūrų ir kriterijų, taikomų nustatant pabėgėlio statusą pagal 1951 m. konvenciją ir 1967 m. Protokolą dėl pabėgėlio statuso, vadovo 155–157 punktuose (žr. 2018 m. rugsėjo 13 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Shajin Ahmed prieš Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal*, C-369/17, EU:C:2018:713, 55–57 p.).

32. Šiame kontekste pabrėžtina, kad nagrinėjamoje administracinėje byloje keliamas klausimas dėl atliktos bausmės už įvykdytą nusikaltimą vertinimo Direktyvos 2011/95/ES 12 straipsnio 2 dalies b punkto kontekste. Išplėstinės teisėjų kolegijos manymu, tokia aplinkybė savo pobūdžiu nėra susijusi nei su prieglobsčio prašytojo „įvykdyto akto sunkumu“, nei su prašytojo „asmenine atsakomybe“ tokį aktą atliekant.

33. Šiuo aspektu išplėstinė teisėjų kolegija pastebi, kad šio procesinio sprendimo 25 punkte minėtame Praktiniame vadove dėl sunkių nepolitinių nusikaltimų atskleidžiant nusikaltimo sunkumo vertinimo kriterijus (taip pat šio dokumento A priede esančiame aplinkybių, į kurias galima atsižvelgti, atliekant individualią nusikaltimo sunkumo analizę, sąrašė) nagrinėjamoje administracinėje byloje aktuali aplinkybė (dėl prieglobsčio prašytojo atliktos bausmės) nėra įvardyta; tiesa, pastebėtina, kad sąrašas neišsamus, nebaigtinis³.

34. Tokia aplinkybė nėra paminėta ir Europos prieglobsčio paramos biuro teisinėje analizėje „Taikymo išimtys: Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos 12 ir 17 straipsniai. Antrasis leidimas“ 3.4 dalyje, kurioje nagrinėjami sunkaus nepolitinio nusikaltimo pagal Direktyvos 2011/95/ES 12 straipsnio 2 dalies b punktą elementai, bei 3.6 dalyje, atskleidžiančioje asmeninės atsakomybės konstatavimui svarbius teisinius aspektus⁴. Tiesa, šio dokumento 3.7 dalyje „Kaltės išpirkimas“ nurodoma, kad „[k]lausimą, ar kaltės už nusikaltimą ar veiksmą, dėl kurio nesuteikiamas statusas, išpirkimas išties gali būti svarbus veiksnys vertinant pabėgėlio statuso nesuteikimą, netiesiogiai nagrinėjo ESTT savo atsakyme į du klausimus, kuriuos pateikė Vokietijos federalinis administracinis teismas, byloje *B ir D*“. Išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, aptariamoms Europos prieglobsčio paramos biuro teisinės analizės 3.7 dalyje nėra suformuluota aiški pozicija analizuojamam klausimui, o svarbiausia, Teisingumo Teismo praktikoje panašaus pobūdžio aplinkybės Direktyvos 2011/95/ES 12 straipsnio 2 dalies b punkto prasme aiškintos ir vertintos nebuvo.

35. Vis dėlto, pagal Procedūrų ir kriterijų, taikomų nustatant pabėgėlio statusą pagal 1951 m. konvenciją ir 1967 m. Protokolą dėl pabėgėlio statuso, vadovo, kurį Teisingumo Teismas yra paminėjęs *Ahmed* sprendime, 157 punktą „[v]ertinant nusikalstamos veikos, kurią manoma, jog prašytojas padarė, pobūdį, <...> svarbus faktas yra tai, kad prašytojas, kuris buvo nuteistas už sunkų nepolitinių nusikaltimą, jau atliko savo bausmę, jam buvo suteikta malonė arba amnestija. Pastaruoju atveju, preziumuotina, kad

³ Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros praktinis vadovas „Dėl prieglobsčio nesuteikimo už sunkius (nepolitinius) nusikaltimus, p. 13 – 18; <https://euaa.europa.eu/publications/practical-guide-exclusion-serious-non-political-crimes>

⁴ Europos prieglobsčio paramos biuro teisinė analizė „Taikymo išimtys: Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos 12 ir 17 straipsniai. Antrasis leidimas“ https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/2023-01/2020_Judicial_Analysis_Exclusion_2nd_edition_LT.pdf

[prieglobsčio] nesuteikimo nuostata nebetenkinama, nebent būtų įrodyta, jog nepaisant malonės ar amnestijos, prašytojo veiksmų nusikalstamas pobūdis (*applicant's criminal character*) vis dar dominuoja⁵.

36. Be to, Europos prieglobsčio paramos biuro praktinių gairių „EASO praktinės gairės. Prieglobsčio nesuteikimas“ pateikiamas papildomų aspektų kontrolinis sąrašas, *expressis verbis* nurodant, kad „į toliau išdėstytus aspektus atsižvelgiama remiantis nacionaline praktika. Jei yra rimtų priežasčių manyti, kad prieglobsčio prašytojui tenka asmeninė atsakomybė už veiksmą (us), dėl kurio (ų) negali būti suteikiamas prieglobstis, atsižvelgdama į nacionalinę praktiką, prašymą nagrinėjantis pareigūnas gali apsvarstyti, ar šiuo atveju tarptautinės apsaugos nesuteikimas atitiktų prieglobsčio nesuteikimo tikslus. Kuo sunkesnis (i) veiksmas (ai), dėl kurio (ių) negali būti suteikiamas prieglobstis, tuo, priimant sprendimą, mažiau reikšmės turės toliau nurodyti veiksniai“⁶. Tokiems veiksniams priskirta: i) atlikta bausmė už veiksmą, dėl kurio (priešingu atveju) galėtų būti nesuteikiamas prieglobstis; ii) nuo nusikalstamo elgesio praėjęs laikas; iii) amnestija arba malonė.

37. Atsižvelgdama į tai, išplėstinė teisėjų kolegija laikosi pozicijos, kad visų reikšmingų aplinkybių kontekste vertinant prieglobsčio prašytojo įvykdyto nusikaltimo sunkumą ir prašytojo asmeninę atsakomybę, prieglobsčio prašytojo jau atlikta bausmė, jam suteikta malonė, amnestija ar kitos panašaus pobūdžio aplinkybės gali būti reikšmingas faktorius, atitinkamai lemiantis Direktyvos 2011/95/ES 12 straipsnio 2 dalies b punkto (ne)taikymą. Vis dėlto, išplėstinei teisėjų kolegijai nėra aišku, ar tokio pobūdžio aplinkybė, kaip nagrinėjamos bylos atveju, *ipso facto* eliminuotų Direktyvos 2011/95/ES 12 straipsnio 2 dalies b punkto taikymo galimybę. Kitaip tariant, išplėstinė teisėjų kolegija abejoja, ar vertinant asmens, kuris tenkina kitus pabėgėlio statuso suteikimo kriterijus, veiksmų atitiktų Direktyvos 2011/95/ES 12 straipsnio 2 dalies b punkte įtvirtintam pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindui, egzistuoja pareiga atsižvelgti į jau atliktą bausmę, suteiktą malonę, amnestiją ar kitą panašaus pobūdžio aplinkybę.

38. Šiame kontekste pabrėžtina, kad pagal ES pagrindinių teisių chartijos 18 straipsnį teisė į prieglobstį garantuojama pagal 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvenciją ir 1967 m. sausio 31 d. Protokolą dėl pabėgėlių statuso bei Europos Sąjungos sutartį ir Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo. Atitinkamai, išplėstinės teisėjų kolegijos nuomone, svarbu akcentuoti, kad Ženevos konvencijos 1 straipsnio F skirsnyje ir Direktyvos 2011/95/ES 12 straipsnio 2 dalyje numatytų priežasčių nesuteikti pabėgėlio statuso tikslas – nesuteikti šio statuso asmenims, kurie, be kita ko, laikomi nevertais su juo susijusios apsaugos (2018 m. gegužės 2 d. Teisingumo Teismo sprendimo *K. prieš Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie ir H. F. prieš Belgische Staat*, sujungtose bylose C-331/16 ir C-366/16, EU:C:2018:296, 50 p.). Pareiga atsižvelgti į atliktą bausmę, suteiktą malonę, amnestiją ar kitą panašaus pobūdžio aplinkybę, kai sprendžiamas Direktyvos 2011/95/ES 12 straipsnio 2 dalies b punkto taikymo klausimas, išplėstinės teisėjų kolegijos nuomone, atitinkamai iš dalies reikštų, kad minėtų aplinkybių atveju netenka lemiamos reikšmės nusikalstamos veikos sunkumo bei ją atlikusio prieglobsčio prašytojo asmeninės atsakomybės vertinimas, be kita ko, visi tokie asmenys nebegalėtų būti laikomi „nevertais su pabėgėliu statusu susijusios apsaugos“.

39. Tiesa, kad nesuteikimo pagrindai atima Ženevos konvencijoje ir Direktyvoje 2011/95/ES numatytas garantijas iš asmenų, kurių atžvilgiu buvo patvirtintas tarptautinės apsaugos poreikis; jie sudaro išimtis, kurioms humanitarinė norma netaikoma, todėl dėl galimų jų taikymo pasekmių veikti reikia ypač atsargiai (žr. 2010 m. birželio 1 d. generalinio advokato Paolo Mengozzi išvados sujungtose bylose B (C-57/09) ir D (C-101/09), EU:C:2010:302, 46 p.). Jungtinių Tautų pabėgėlių agentūros (UNHCR) vykdomojo komiteto dokumente Nr. EC/47/SC/CRP.29 dėl Prieglobsčio netaikymo nuostatų, komentuojant Ženevos konvencijos 1 straipsnio F skirsnio b punktą, argumentuojamas poreikis taikyti „pusiausvyros testą“: toks testas užtikrina, kad prieglobsčio nesuteikimas asmeniui nepadarys didesnės žalos, nei tai pateisina atitinkamas jo padarytas nusikaltimas. Taigi nusikaltimo sunkumą reikėtų palyginti su persekiojimo lygiu, su kuriuo asmuo gali susidurti kilmės šalyje. Jei persekiojimas, kurio baiminamasi, yra toks stiprus, kad gali kelti pavojų asmens gyvybei ar laisvei, tada tik labai sunkus nusikaltimas pateisins šios išimties

⁵ Procedūrų ir kriterijų, taikomų nustatant pabėgėlio statusą pagal 1951 m. konvenciją ir 1967 m. Protokolą dėl pabėgėlio statuso, vadovas, p. 36, para 157; <https://www.unhcr.org/media/handbook-procedures-and-criteria-determining-refugee-status-under-1951-convention-and-1967>

⁶ Europos prieglobsčio paramos biuro praktinės gairės „EASO praktinės gairės. Prieglobsčio nesuteikimas“, p. 35; <https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/2022-05/EASO-Practical-Guide%20-Exclusion-I.T.PDF>

išlygos taikymą.⁷ Išplėstinės teisėjų kolegijos nuomone, minėto „pusiausvyros testo“ reikalavimą iš esmės užtikrina prieglobsčio prašytojo atžvilgiu garantuojamas *non-refoulement* principas net ir tuomet, kai prieglobstis nesuteikimas, kaip yra pagrindinėje byloje susiklosčiusių aplinkybių atveju.

III.

40. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra galutinės instancijos teismas administracinėms byloms (Administracinių bylų teisenos įstatymo 21 straipsnis), todėl iškilus Europos Sąjungos institucijų priimtų teisės aktų aiškinimo klausimui, kurį išnagrinėti būtina, kad sprendimas byloje būtų priimtas, jis privalo kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą (SESV 267 straipsnio 3 dalis, Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 40¹ straipsnis).

41. Šiomis aplinkybėmis, siekiant išsklaidyti kilusias abejones dėl ginčo teisiniams santykiams aktualios Europos Sąjungos teisės normos aiškinimo bei taikymo, yra tikslinga kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu išaiškinti Direktyvos 2011/95/ES 12 straipsnio 2 dalies b punktą, siejant jį kartu su ES pagrindinių teisių chartijos 18 straipsniu. Atsakymas į šios Nutarties rezoliucinėje dalyje nurodytą klausimą turėtų esminę reikšmę nagrinėjamai bylai, nes sudarytų prielaidas, be kita ko, užtikrinant Sąjungos teisės viršenybę, taip pat sudarytų prielaidas vienodai nacionalinių teismų praktikai.

Vadovaudamasi tuo, kas išdėstyta pirmiau ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnio 3 dalimi, Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 40¹ straipsniu, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 100 straipsnio 1 dalies 9 punktu, 137 straipsniu, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinė teisėjų kolegija

n u t a r i a:

Atnaujinti bylos nagrinėjimą iš esmės.

Kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą šiuo byloje reikšmingu klausimu:

„Ar pagal 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų 12 straipsnio 2 dalies b punktą, aiškinant jį kartu su ES pagrindinių teisių chartijos 18 straipsniu, vertinant asmens, kuris tenkina kitus pabėgėlio statuso suteikimo kriterijus, veiksmų atitiktį Direktyvos 2011/95/ES 12 straipsnio 2 dalies b punkte įtvirtintam pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindui, egzistuoja pareiga atsižvelgti į tokio asmens jau atliktą bausmę, jam suteiktą malonę, amnestiją ar kitą panašaus pobūdžio aplinkybę?“

Nagrinėjamą administracinę bylą sustabdyti iki bus gautas Europos Sąjungos Teisingumo Teismo prejudicinis sprendimas.

Nutartis neskundžiama.

Teisėjai

Ramūnas Gadliauskas

Ričardas Piličiauskas

Arūnas Sutkevičius

Veslava Ruskan

Skirgailė Žalimienė

⁷ 1997 m. gegužės 30 d. Jungtinių Tautų pabėgėlių agentūros (UNHCR) vykdomojo komiteto dokumentas Nr. EC/47/SC/CRP.29 dėl Prieglobsčio netaikymo nuostatų, 18 p.; <https://www.unhcr.org/publications/note-exclusion-clauses>